

BUDAPESTA

24 Fauru.

8 Martiu.

Va eși Domineca.

Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 8.

Anulu X.

1874.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Importanti'a baladeloru, povestiloru si datineloru poporale.

Neobositulu nostru barbatu de litere, dlu dr. At. M. Marienescu, tramitiendu-ni o balada poporala cu espicatiuni, o insotî cu o epistola, prin care ne provocâ sè facemu unu apelu catra publiculu nostru spre a-lu ajutâ pe dsa la aflarea mithologiei romane.

Scrisorea particularia a stim. nostru amicu inse e scrisa cu asié profunda petrundere de cauza, încâtu — rezervandu-ni a scrîe si noi in materi'a acést'a — grabimu a o publicâ aice dreptu apelulu doritu:

Frate Vulcanu!

Vediendu din „Familia“, cã te affi inca in Leta, ti-tramitu spre publicare o balada „Ionu Iorgovanu“ cu espicatiuni. (Vomu publicâ-o câtu curendu. Red.)

Vei pricepe ce pretiu au poesiele poporale mitologice, pentru literatur'a poporala.

Te facu atentu la „Urga Murga“, a XII. poveste romana, espicata, ce am tramis'o foisorei „Albinei“ in 1 fauru. (S'a publicatu in nir. 10—12 ai numitului diurnalul. Red.)

Eu nu sciu ce sè credu despre Ungaria nordica si Ardélulu nordicu, séu cã nu sunt pe acolo invetiatori si preoti natiunali, cari sè culéga pentru mine, ori sè publice ei in atare fôia materie de asemene interesu, séu la popo-

rule romanu nordicu nu se afla poesia poporala si povesti de materia istorica si mitologica.

Carasiulu e ocna de poesia poporala si povesti, nu scfu ôre pentru cã aici sunt multe, séu ôre pentru cã eu sum pe acî si prin cunoscuti potu face ce-va tréba in acésta cauza, (Cam asié va fi. Red.) destulu cã din Carasiu am materialu mare, si de pretiu mare.

Fiindu pe acolo, nu poti influentiã ce-va in Maramuresiu si Satulu-mare la preoti si invetiatori ca sè vedemu ce e caus'a? Ôre nepasarea séu lips'a de idei si lucruri poporale? (Nu lips'a de idei, cã-ci mai alesu in patri'a lui Dragosiu poes'ã nóstra poporala e bogata, ei lips'a de spiritu natiunalu la inteligintia, care dóra nicairi nu se afla in decadentia mai mare decãtu in acele parti. Red.)

Doine si hore nu-mi trebuiescu, numai balade, povesti si datine.

Ôre nu ar fi bine, ca dupa publicarea lui „Ionu Iorgovanu“ in „Familia“, si a lui „Urga Murga“ in „Albina“, sè indemni tu in „Familia“ pentru astu-felu de culegeri si sè te adresezi si catra damele romane ce scriu unori in „Familia“, pentru cã femeile din poporu scfu multe, si barbati nu pré potu scôte de la dinsele, pana ce damele aru mai poté aduce

câte ce-va din intunerecu la lumina, si precum vei fi esperiatu, une-ori unu singuru cuventu are insemnetate mare.

Eu vreu sè facu pe acestu terenu câtu se pôte de la o persóna, câtu mai multu, si am inceputu a me bagá afundu in tainele poporului, si a le cunósce mai bine decâtu ori si cine, cà-ci nu e destulu numai uscate a le scríe, ci a le urmarí isvorulu si legaturele cu anticitatea, cà-ci in acestu modu au valórea interna, si demustra romanitatea nóstra.

Inimicîi istoriei nóstre, mediate, voru fi trêntiti; cà-ci nu avemu nimica din mitologí'a slavena si neantiésca, ci mitologí'a nóstra de adi e mai aprópe de cea grecésca vechia éra datinele ni sunt in genere copie bune ale datineloru romane.

Popórele cari si-au perdutu limb'a, nu si-au perdutu cultulu familiariu, mitologí'a loru; deci nu suntemu unu poporu de alta natiunalitate si romanisatu — pe cum dîcu strainii — ci poporu curatu romanu, concedendu, cà au intratu prin amalgamisare si multe elemente straine in trupulu natiunalu, dar esinti'a romana a remasu de la inceputu in noi, si acést'a a avutu preponderantia.

Cunosci de siguru opulu „A pogány magyarok vallása“, de Fr. Kállay.

Abié pôte câte-va cuvinte demustrá din mitologí'a vechia magiara, adeca din paganismulu loru, si totu-si câtu pretiu au datu magiarii acestui opu, de societatea Kisfaludy l'a premiatu.

Eu si pana acuana am renviatu mai multe dieitáti vechie la noi, cari aréta continuarea religiiunii vechie, si prin acést'a a romanismului; si am sperantia, cà voiú mai renviá pe unele, dar déca nu capetu din tóte partile materiale; si de totu feliulu, pôte cà nu voiú ajunge de a poté scríe unu opu dupa sistema adeca a sistemisá mitologí'a daco-romana...

Sum ostenitu de atât'a scrisu adio! Me ducú acú sè afflu — Siolomonarii.

Oravitia 17 fauru 1874.

Alu teu etc.

At. M. Marienescu.

Dumnedieului Romaniei.

Dómne sante-alu Romaniei,
Ai mila d'alu teu poporu.
Rupe lantiulu tiranței
Pentru elu in viitoru!

Lu-ridica la marire,
Ca in timpulu lui Stefanu;
Dà-i lauri de nemorire,
Sfaramandu p'alu lui dusmanu!

Velulu mortii celu de ghiatia
Rupe-lu, Dómne, 'ntr'unu minutu,
Dà-i putere si viétia,
Si maritulu seu trecutu!

Sant'a cruce salvatória
A némului omonescu
Fà-o ér triumfatória
Pe stindardulu romanescu!

Si popórele barbare
Versate in Occidentu
Sè fuga tremuratórie
Ér din nou in orientu!

Si acvil'a gloriósa
Sè se pérdia susu in nori,
Stéu'a nóstra luminósa
S'o gasésca printre sori.

Si cu ea in infratîre
Sub tronu-ti nemoritoru
Sè inóte 'n nemorire
Dómne, Sante Creatoru!

M. C.

Amorul.

— La întrebarea unei fetitîe. —

(Urmare.)

Aceste erau parerile ómeniloru vechi, acést'a érá credintí'a cu care lumea cea pruncésca priviá amorulu si adorá mai multi Ddiei; urmatorii loru inse, dupa cum si-adunau mai multe cunoscintie, astu-felu si-reduceau si ideile la conceptulu unitátii; dupa cum ei si-desvoltau facultátile mintii, si dupa cum li-se nobilitau calitátile animei, in acel'a-si gradu se si inaltiau la ide'a unitátii supreme si in acel'a-si gradu se miciorá si numerulu Dieitiloru, pana candu éta ne amu ajunsu la cunoscintí'a unui singuru creatoriu, de la care atérna totulu, care a facutu pamentulu si pe bratieloru lui a semenatu: munti si campuri, váli si floricele, a facutu demanétí'a, si a asiediatu pe carulu ei diorile, cari ni spunu, cà resare sórele, a facutu serele si a semenatu ceriulu cu stele.

Ci omenimea etátii nóstre inca nu denéga

lumei si fiintieloru dintr'ins'a amorulu, nu! aceea e constatatu si adeveru; si noi atribuimu Amorului puterea intrunirii, si i recunoscemu domni'a preste anime.

Si noi dicemu, ca elu tiene partile pamentului legate la olalta, le infratiesce si nu le lasa a se despartî; aurulu si pamentulu, pamentulu si pietrele, ca frati de aceea-si mama, se unescu si se imbratisieza unele in altele; dinsulu tiene intru o unire planetii si forméza dintr'insii o singura faptura, pe care o conserveza in nume de lume; pe toate le tiene in o legatura; pe toate le face se graviteze catra olalta; dinsulu e legatur'a dintre mama si fiu, dintre frate si sora, dinsulu impreuna toate prin o cununa de iubire si compune din ele frumseti'a si vieti'a.

Ajungendu inse pana aici, scumpa fetisióra, pare ca vedu ca me vei intrebá, ca ori si cine despre ce e frumosu: ca unde esiste, in ce locu? adeca, in ce parte a fiintiei si-are locuinti'a? esiste elu pretotindenea, inveluindu totul in o perdea de iubire? séu implendu totu intermediulu dintre fiintie cu o pasiune, prin care le contine in eternu?

Asculta-me, ti-voiu povesti si despre acest'a: Ddiu candu a facutu fiintiele, li-a facutu la toate cate o anima, si catra acést'a a disu: tu se ffi locuinti'a iubirii, amorulu si aplicarea catra asemeni se-ti fia devis'a ta; si pentru ca tu se ffi locasiulu ei celu eternu, pentru ca nici odata in sinulu teu se nu fia desiértatiune, éta scriu pe foile tale cu litere de flacari: Amoru eternu.

Éta dara Amorul si-are locuinti'a in anima, si de aici si-estinde poterile a supra partiloru fiintiei, aici domnesce si de aici demanda!

Ci se ne intorcemu éra, se scrutamu inca odata misteriele anticitati, in credinti'a celoru vechi.

Convingerea celoru vechi inca avea ce-va adeveru, numai catu adeverulu érá obscuru, érá cuprinsu in complessulu unei imaginatiuni, asié incatu a trebuitu se se strecóre vécuri dupa vécuri, pana candu ómenii desvoltandu-se au potutu se petrunda cu mintea misterulu acestoru imaginatiuni; precum amu vediutu, ei credeau, ca amorulu e caus'a principala a lumei, ca Amorul prin puterea sa a adunatu elemintele cele resipite si a facutu lumea dintr'insele.

Aici aflamu ce-va basa in credinti'a loru, pentru ca Ddiu, catu ce a facutu lumea, a tramisu amorulu si i-a disu: Du-te in acésta

fiintia si in eternu se ffi intr'ins'a, tu se unesci ceriulu cu pamentulu; pamentulu cu sórele, sórele cu lun'a si lun'a cu stelele, din toate se faci unu singuru buchetu, pe care lu-numescu lume; la totu ce voiu demandá se fia intr'ins'a tu se-ti dai alu teu sarutu! se nu remana flóre, care se nu iubésca pamentulu, se nu remana vetiutoriu, care se nu simta puterea ta si se nu fia omu, — in care se nu flacare foculu teu.

Amorul a esistatu in natura de candu s'a formatu ins'a-si natur'a. numai catu mai nainte de natura elu nu a fostu, ci de odata cu dins'a.

In catu mai departe s'a crediutu, ca elu este fiulu Vinerei, ca e celu mai micu si mai tineru, inse mai puternicu decatu toti Dieii, aici inca cu totu dreptulu ómenii lumei vechie potu pretinde se li concedemu adeveru.

E adeveru, si nimene nu va negá, ca Amorul se descépta din frumsetia, sub influinti'a insusiriloru frumóse, si de acolo reflectandu-se, misca anim'a se iubésca; de exemplu: vedemu unu trandafir, si catu ce se atinge frumseti'a lui de ochii nostrii, indata simtimu in sinu o placere, o iubire care ne indémna se-lu pretiuimu, se ni aducemu a minte si cugetamu adese la dinsulu, la coról'a lui. O séra frumósa ce o ai petrecutu in gradin'a sedita cu flori ti-imple anim'a de placere, te face se o iubesci, se-ti aduci a minte de dins'a si se o doresci, déca ai perdutu-o. Dovéda dara, cumca Amorul se nasce din influinti'a frumosului.

Asié e! Elu se légana ca unu pruncu mitutelu in sinulu animei, si pana candu frumseti'a nu vine spre a-lu desceptá, pana candu Vinerea, Dieiti'a incantatória, nu vine se-lu atinga cu degetulu seu, remane ca nimbulu unei flori ascunsu intre scutece, remane formatu, inse nu desvelitu.

Catu ce vine inse in atingere cu frumseti'a si de o parte si de alt'a. atunci si elu, ca si alte facultati ale spiritului si animei, de odata si-concepe desvoltarea sa, de odata incepe a se nobilitá si a-si ageri poterile, pana candu in cele din urma pe incetulu prevaléza preste toate, se face amicu animei si o cuce-resce prin afectele sale intru atát'a, catu o face supusa si dedata cu totul placerii sale.

De aici dara ni potemu esplicá din ce impregiurari spiritulu etatii celei antice, si repesinta Amorul ca pe unu pruncuti micu, tinerelu, carele dintru inceputu érá celu mai

blandu, éra dupa aceea celu mai puternicu si adese-ori si celu mai crudelu.

Remane dara ca sè dicemu inca odata si noi, cà amorulu e caracterulu naturei, si inca impartîtu ca o insusîre propria la tóte fiintiele, si sè aprobàmu cà dinsulu tiene in etern'a infratîre partile chaosu lui si ca unu comendante pusu de Ddieu provóca partile naturei la o consimţre recipróca si le conduce in eternu pe unu cursu neschinbatu.

Acum ér me vei intrebá: cum déca existe amoru in tóta natur'a, si in anim'a pamentului, in a lunei si a steleloru, atunci spune-mi: pentru ce pamentulu nu oftéza, candu trece timpulu primaverei si imbetranescu florile? pentru ce nu suspina anim'a lui candu veste-diesce si se usca tóta flórea din ori si ce gradina? spune-mi: pentru ce stelele nu se saruta? pentru ce nu se imbratîsîéza si ele unele cu altele?

Presupunendu, cà me vei intrebá acest'a, éca, de si sciu cà esti cu multu mai petrundie-tória in misteriele acestui obiectu delicatu, totu-si mi-iau libertate a-ti spune modest'a mea pasere, a nume:

Pamentulu are insusirea de a produce flori si crini, in vírfulu muntelui inse e pamentu. Stancele asié dicéndu sunt din pamentu, asié dara in vírfulu Alpiloru ar urmá sè creasca flori ca in gradinele Neapolei; pe vírfulu Carpatiloru sè crésca flori chiar asié de mandre si delicate, ca si pe vâile, livedile si plaiurile cele frumóse, ce se intindu printre bratiile loru, séu pe stance si pe franture de munte sè crésca totu astu-felu de viorele ca si in gradina? Oh! ba nu!

Susu pe culmea cea de munte
Crescu totu spini si flori carunte,
In gradin'a mandrei mele
Trandafiri si viorele.

Culmea muntelui produce numai peri selbatici si câte o flóre carunta cu ghimpe si cu spini, si nici la o flóre nobila nu dà viétia; poterea productiva nu i-a denegat'o natur'a cu totulu, dar pe câtu pamentulu de pe piscurelele muntelui e mai duru decâtu celu din bratiile campului, pe atât'a si insusîrea de a produce e mai nedesvoltata si mai necapabila. Precum fíii naturei sunt diferiti între sine, precum partile ei se deosebescu, astu-felu si insusirile impartite loru, la feliurite genuri sunt feliurite.

(Va mai urmá unu articolu.)

Me se Toma.

Dorulu.

— Drei J S . . . u . —

Jn gradin'a cea frumósa,
Pe luncuti'a dragostósa,
La pólele Heniului . . .
Pe valea Borgoului;
Este o flóre frumúsica,
Dragalasia ca si-o stea,
Mandra radia luctória,
Ce-o admira santulu sóre,
Si-i suride cu amóre.

Usiurica sprintenióra,
Dragalasia caprióra,
Cu versu dulce si sonor,
Ce te 'mbéta de amoru;
Copilitia mitutica,
Copilitia frumúsica,
Angerasiu incantatoru
Dintr'unu raiu inforitoru,
Dintr'unu raiu desfatatoru.

La plimbare prin gradina,
Candu se plimba ca si o dina,
Sórele celu luminos
I suride gratiosu . . .
Cólea apoi pe 'nserate,
Candu si stelele iéu parte,
La plimbarea recorósa,
Cu privirea loru frumósa,
Chiar si lun'a luminósa
Se areta mai voiósa.

In gradin'a cea frumósa,
Pe luncuti'a dragostósa,
La pólele Heniului . . .
Pe valea Borgoului,
Printre riuri gingasiele,
Asiu culege floricele,
Floricele impupite,
Rose mandre inforite,
Sè-mi facu cununi aurite
Sè le dau mandrei iubite.

Asiu culege si asiu plange,
Floricele eu asiu stringe,
Asiu totu plange dorerosu,
Asiu totu plange amorosu;
Si cu lacrimi de iubire,
Cu unu glasu de fericire,
Asiu cantá, m'asiu leganá,
Fati'a 'n lacrimi mi-asiu scaldá,

Si mereu i-asiu totu cantá,
Doru 'n sinu mi-asiu aliná...

Ioanu Baciú Muntenescu.

Vocile intime.

— Novela de Ponson du Terrail. —

(Fine.)

Fisionomi'a lui Lambert deveni palida, gangavi câte-va cuvinte nearticulate, si de cumva nu s'ar fi radimatu de unu parete, ar fi cadiutu diosu. Meditandu priviá suprafaci'a apei.

Debilitatu in totu corpulu seu se duse inderetru in chili'a sa, meditandu éra-si despre scen'a trecuta. Intru ace'a Morfeu lu-invità in bratiere sale, si in visu i s'au aretatu fisionomi'a asasinului, si totu odata si a amicului seu dîcîndu-i, resbuna-me!

Abié se desceptá demanéti'a din somnu, indata incepu a medità a supra visului, si i se pareá cà fisionomia asasinului, i cam cunoscuta. Cuvintele amicului seu: „resbuna-me“ i cutremurara totu internulu seu, cugetandu, cum si-ar poté resbuná pe amicu seu, dupa ce nu cunósce cu siguritate pe asasinu, de si figur'a lui, care i s'a ivitu in visu, a remasu intiparita in memori'a sa.

Nai'a intru ace'a si-a continuatu calea mai incolo, dupa ce a navigatu pe langa insul'a Caphorm, ajunse la Bahia, unde ér a stationatu.

Lambert se nesuiá sè alunge de la sêne tôte suvenirile aceste neplacute, inse fisionomia asasinului se ivi in tôte noptile, cu surisu sarcasticu pe budie.

Nesciindu ce sè faca s'a decisu a uitá tôte. —

Amblandu in susu si in josu pe strade in Bahia, a convenitu cu Herbin Achile unu amicu alu seu, cu care a frecuentatu scol'a de marina.

Herbin Achile ér unu june frumosu, si placutu. Lambert indata ce lu-vediù, i intinse man'a dîcîndu: Bine cà te a adusu Ddieu, de cumva ai voi'a sè mergi a casa, ai ocaziune, — fiindu cà nai'a „Magazien“ plecá catra Francia.

— Chiar in Francia voiám sè me ducu, — respunse Herbin Achile.

Dupa acést'a Lambert cu Herbin Achile s'a dusu la naia, ca sè mijlocésca locu amicu-lui seu.

II.

A dóu'a dî nai'a a plecatu de la portu, plutindu catra Francia. In tóta calea acést'a Lambert cu Herbin Achile erau la olalta conversandu despre diverse obiecte, pana candu in urma Lambert i enarà si aventur'a sa de la S. Francisco. Herbin Achile lu-ascultá pana in fine si apoi i dîse:

— Amice! nici nu te cugetá despre acést'a déca nu cunosci pe asasinu.

Intre aceste nai'a ajunse la canalulu la Manche, unde a desbarcatu. Lambert a cerutu concesiune de la comandantele naiei, ca sè se duca cu amicu seu la Paris, fiindu cà acolo locuiau parintii lui Herbin Achile. Capetandu concediu a si caletoritu la Paris ambii, unde parintii lui Herbin Achile l'au primitu cu ospitalitate.

Parintele lui Herbin Achile de profesiune ér bancariu, omu inaltu, vioiu, si conversatoru placutu; ér Hermance fic'a dînsului ér o copila fôrte placuta, si incantatória, bruneta, cu peru stufosu, care se lasá pe umeri in bucle undatórie. In societatea acestora Lambert si-a petrecutu fôrte bine. Anim'a lui Lambert palpitá de bucuria, de câte-ori potea conversá cu incantatória copila, — care lu-farmecá.

Junii preste pucinu timpu devenira amoroși, asié încátu acést'a si fratele Hermancei a observatu-o.

Intr'o séra a dîsu Herbin Achile catra parintele seu. Taica! Se nu te suprinda, déca amicu meu va cere man'a Hermancei. Parintele Herbin s'a convoitu dar totu odata si a esprimat si parerea ace'a, cà déca si Hermance din parte-i si-va dá convoirea sa. Ér candu a venitu rondulu pe Hermance, acésta cu sfiéla si-a intinsu man'a lui Lambert.

Lambert se simtiá fôrte fericitu, fiindu cà acuma se considerá ca unu membru alu familiei. Din anim'a lui se sterse acuma tóta suvenirea scenei de la S. Francisco.

Intr'o séra betranulu Herbin a venitu mai tardtu, decátu cum aveá datina. Dupa ce s'a dusu intréga familia in sal'a de mancatu, si dupa ce a conversatu cu dînsii despre diverse obiecte, intre altele dîse si ace'a, cà asta-di a convenitu cu unu amicu alu seu din S. Francisco.

Dnulu Girard mi-a promis, cà mi-va face o visita, de cumva i voru concede cercustările. Dînsulu e unu creolu, din insul'a Martinique, mi-a facutu unu serviciu fôrte mare, si a nume in anulu 1848, candu m'a ajutat in

starea mea financiara, care erá cam decadiuta, pentru ace'a i detorescu cu recunoscintia.

Toti membrii familiei tacura.

Dupá cina, Hermance se duse la sponsulu seu, si i adresá cuvintele urmatórie:

Ti-detorescu cu nescari desluciri.

Inainte de acésta cu vre o doi ani, dnulu Girard a facutu pasi la parintele meu, cu intentiunea ca sè-mi cera man'a. Parintele meu si-a datu convoirea, inse eu am refusat, din cauza cà cu tóte cà l'am stimatu, totu-si nu am fostu nici cu o simpatía catra dinsulu. Dnulu Girard precum audiramu, mai tardiu s'a dusu in insul'a S. Francisco, si acolo s'a casatoritu.

La audiulu acestora Lambert, a devenitu palidu, nevoindu inse a-si tradá emotiunea au respunsu cu indiferentismu:

— Eu am petrecutu mai multu timpu in insul'a S. Francisco, asié dar, dór' voiu avé norocire a-lu cunósce. Dupa aceste departandu-se in apartamentul seu, a inceputu a meditá despre scen'a, ce acum erá mai stersa din memori'a lui. Dar de voiu cunósce? — si-díse, — in fisioni'a lui figur'a asasinului care adeseori mi se ivi in visu, si déca presupunerile mele voru fi adeverate, atunci lu-voiu provocá la duelu. Da de me voiu insielá? Meditandu si mai departe, se linisci in propusulu seu.

In ce'a dí se duse in apartamentul sponssei sale, inse ce surprindere! Acolo vediu pe Girard in care recunoscú fisioni'a asasinului, si intru adeveru, intre fisioni'a lui Girard, si a asasinului — aparutu adese-ori in visiunile sale, erá o asemenare fórte mare. Lu-salutá cu recela, ér dupa ce s'a recomendatu ca sponsu Hermancei, Girard se plecá pucintelu adresandu-i urmatóriele cuvinte:

Me simtiescu fórte fericitu cà am norocire a ve salutá ca pe sponsulu trei Hermance, ér pe mine — care-su unu amicu vechiu alu casei Herbin — me primiti in amicéti'a vóstra.

Lambert i-a intinsu man'a.

Intre aceste au inceputu la olalta a conversá despre diverse obiecte indiferente. Sponsulu Hermancei lu-esaminá cu de amenuntulu, pana candu in fine se convinse deplinu, cumca acest'a intru adeveru e asasinulu amicului seu Rene Gerbaud.

Se cutremurá in totu internulu seu, deveni atátu de debilu încátu aflá de bine a se departá din chilia, nu cumva prin asistarea sa si mai departe, sè-si tradée emotiunea si lupt'a care se petreceá in dinsulu. Pentru ace'a ce-remdu-si scusele in privinti'a departarei sale,

dupa ce l'a salutatu cu recela parasi chil'á. Esindu din chili'a Hermancei, se duse in apartamentul seu, cugetandu despre modulu cum l'ar poté provocá la duelu.

Din meditatiunile sale l'a desceptatu Herbin Achile, care din intemplare nu a fostu de facia, candu a venitu Girard la dinsii si asié nesciindu nimica intrebà pe amicul seu, despre motivulu posomorirei sale.

Lambert i-a enaratu convenirea lui cu Girard, si totu odata i-a si amintitu, despre asemenarea cea suprindietória, ce existe intre figur'a lui Girard si a asasinului.

Herbin Achile la audiulu acestora lu-intrebà cà prin ce mijlóce s'ar poté scí cu siguritate, cà asasinulu intru adeveru e Girard.

Lambert stá pe cugete, si dupa o pauza scurta díse, cà si-va cautá mijlocu ca sè se convinga mai bine.

In díu'a urmatória parintele Herbin, carele nu scieá nimicu despre aceste, cu parere de reu anunciá, cà dnulu Girard preste pucinu timpu va caletorí in America, inse i-a promisú cà inainte de tóte si-va luá unu ultimú adio de la famili'a sa.

Lambert la audiulu acestor'a se inspaimantá, fiindu acú mai convinsu, cumca dnulu Girard e asasinulu amicului seu, si asié nu va avé ocaziune ca sè-si resbune pe amicul seu. Consciinti'a lu-mustrá, cuvintele ultime ale amicului seu: „resbuna-me“, i revoltau totu internulu seu, nu scieá ce sè faca. In fine i veni o idea in minte, si a nume déca se va presentá mane Girard lu-va chiamá de o parte, si i va enará aventur'a sa, si déca numai câtu de pucinu va observá ce-va, indata lu-va provocá la duelu.

A dóu'a dí cam dupa amédia-di, Lambert conversá cu spons'a sa cu vioiciune, la care si Herbin Achile a asistatu, abié trecura câte-va minute, candu servitoriulu anunciá pe dnulu Girard. Dupa concessiunea indatinata, intrá in salonu, salutandu pe cei de fatia cu o politetia fina. Lambert vediendu cà ocaziunea de acuma e binevoita, dupa o pauza scurta i-a adresatu urmatóriele cuvinte:

Dnulu meu, nu ai avé placere, ca sè ne preambulamu pucinu in gradina.

— Bucurosu, — respunse Girard cu recela.

Lambert luandu-lu de bratiu, se departá cu dinsulu in gradina.

Dupa ce s'au afundatu in gradina, Lambert rupse tacerea dicéndu:

— Precum sum informatu, dvóstra sunteti din S. Francisco.

— Asié e, — respunse Girard cu recela.

Mi se pare dar cà v'am vediutu candu petreceám si eu in S. Francisco.

— Se póte, — respunse Girard cu politetia.

Lambert intr'aceste esaminà figur'a lui Girard, inse neobservandu nimica continuà mai incolo.

— Petrecundu in S. Francisco, am avutu o aventura pentru ace'a mi-ar placé a vi o enará, de cumva mi-veți permite.

— Bucurosu, — respunse Girard.

Asié dar déca me indreptatiti, eu o enarezu.

— Unu amicu alu meu cu numele Rene Gerbaud, m'a rogatu sè i facu unu serviciu, si a nume sè-lu insotiescu pana la o casa, care nu erá departe de S. Francisco fiindu cà, precum elu mi-dise, voiesce a-si luá unu ultim adio de la una dama, pe care o a iubit. Eu am promis cum cà lu-voiu insocé mai tardú. Candu erá aprópe de mediulu noptii, am purcesu pe cale, care conduce la cas'a respectiva. Apropiandu-me de casa, indata audí o descarcatura de pusca, care m'a surprinsu fórt. Ací tacé si éra-si esaminà figur'a lui Girard, care la audiulu acestor'a deveni emotiunatu, inse cu o linisce prefacuta i dise „continua Domnulu meu.“

In anim'a lui Lambert se ivi o radia de sperantia, vediendu, cà si-a ajunsu scopulu, dupa aceste si-continuà vorbirea mai incolo:

Dupa ce resunà descarcatur'a de pusca, me uitai in giuru, si la radiele lunei vediui o figura ingenunchiandu, mi se pare cà intre fisionomí'a ace'a si intre a dvóstre este o mare asemenare.

Girard la audiulu acestora nepotendu pre-domní a supra furiei sale, esclamá ca unu furibundu:

Rene Gerbaud a fostu amantulu muierii mele, si asié am avutu dreptu de a-lu asasiná.

Lambert vediendu furi'a lui Girard, — i dise:

— Asié dar marturisiti, cà sunteti asasinulu amicului meu.

Dupa o pausa scurta Girard respunse:

— Eu nu sum asasinulu amicului dóstre, ci numai alu celui-a carea iubit pe muiera mea.

— Dnule! — esclamá Lambert iritatu,

amiculu meu pe care l'ati asasinatu, m'a incredintiatu, ca sè-lu resbunu.

Fisionomí'a lui Girard la audiulu acestor'a deveni palida, inse cu multu a fostu mai sumetiu, decátu ca sè renuncie la duelu la care l'a provocatu Lambert.

A dóu'a dí rivalii convenira la loculu determinatu cu martorii loru, decidendu-se duelu cu sabí'a. Dupa ce si-au ocupatu fiasce carele loculu seu, se incepù lupt'a.

Lupt'a durá cam unu patrariu de óra, candu Girard vulneratu intr'o costa cadíu diosu, dandu-si ultim'a resuflare.

In momentulu acest'a Lambert radiemandu-se pe braciele martorelui seu Herbin Achille, rosti urmatóriele cuvinte:

— Am resbunatu pe amiculu meu Rene Gerbaud.

Ioane Marchesiu.

Notitie de folosu.

Dupa unu calculu, vorbescu pe pamentu acum 90 milióne ómeni limb'a engleze, si a nume: Marea Britania, America de la nordu, Peninsulele Bermude si Jamaica, la Georgstovn si capulu de Buna-Sperantia, in Australia, Vandiemesland, Nóu a Selana si Indiele orientale.

Aprópe de 75 milióne vorbescu cea germana, si a nume: in Germania cu Alsacia si Lorena, in Svitiera, Austria, Ungaria, Rusia, America de nordu, America de Sudu (in Valdivia), in Statele La Plat, Rio Grande, Australia si unele locuri din Indiele orientale.

55 milióne vorbescu cea ispaniála, si a nume: in Ispania, Cuba, Mexico, Republicele americane de la sudu, Manila si in alte locuri; cea franceza o vorbescu numai 45 milióne, si a nume: in Francia, Belgia, Svitiera, la Cainenne, si imprasciati prin America de la nordu, prin urmare limba franceza se vorbesce pe jumetate de atátia ómeni cum se vorbesce cea engleze, si de trei cincimi numai de atátia cari vorbescu cea germana.

Cátu vorbesce omulu. S'a calculatu, cà unu omu vorbesce, terminu de mijlocu, 3 óre pe dí, adeca o suta de cuvinte pe minuta, 19 pagine in 8° pe óra, 52 volume pe anu.

Acestu calculu nu se aplica nici la femeii, nici la advocati, cari intrecu in genere terminulu de mijlocu.

S A L O N U :

Mesa de cetitu.

— „Poesie populare romane“, adunate si intocmite de Simeone Fl. Marianu, tomulu I balade, Cernauti, tipografia lui G. Piotrovski. Pretiulu 1 fl. 10 cr. —

II.

Culegerea dlui Marianu incepe cu balade haiducesci despre Darie. Acestu Darie — precum aflam din nota de la calcâiulu cârtii — „a fostu unu hotiu renumitu, care s'a nascutu pe la capetulu vécului XVIII in Marginea, satu in tienutulu Badantiloru, in Bucovina, din parinti tierani. Elu a fostu contimpuranulu si amiculu lui Bujoru... Avea pe langa sine ca la 40—50 de feciori, toti ómeni alesi si voinicu.“ In banda lui Darie era si o féta, Voichitia, din tienutulu Odobesciloru, pe care — conformu traditiunii — a luat-o in banda inca pe candu elu era numai de 15 ani. Se dice, ca dins'a a portatu si comand'a, pana ce in urma fu omorita; apoi luá elu comand'a, pana ce fu prinsu si spendiuratu la 1808, in etate de 32 ani.

Atát'a din nota culegatoriului. Din o epistola privata a sa, adresata nóue inca la an. 1869, vomu mai adauge, ca istoria lui Darie incepe din tienutulu Odobesciloru si e fórte frumósa. Voichiti'a jóca unu rolu interesantu cu Darie dimpreuna, imbracata fiindu in costumu barbatescu. „Tóte cantecele lui Darie — ni scriá atunci dlu Marianu — adunate voru face o epepeia populara.“

E bine, din aceste multe cantece, culegatoriulu in cartea sa ni infatisieza numai patru.

Se vedemu, deca vomu afla din ele caracterulu renumitului haiducu?!

Prim'a: „Darie si maic'a sa“, o convorbire intre aceste dóue persóne, ni-lu infatisieza deja catra capetulu cutrieraturiloru sale. Darie vede, ca in o cancelaria din Slobozia

Siede-unu domnisoru si scrie,
Si totu scrie cu mania
Pe-o bucata de hartia,
S'o tramita 'n starostia,
Ca se-lu prinda pe Darie...
Me ducu, maica, se-lu invetiu,
Cum se scrie 'n lume carti,
Si de-a fi vr'unu de-a nost'
L'oiu lasa unde-a mai fostu;
Er de-a fi vr'unu prepaditu,
De prin alte tieri venitú,
Rade-i-oiu unu pumnu sgârcitu,
Sè-i sara ochii din capu,
De elu lumea ca s'o scapu.

Maica-sa lu-róga se nu mérga, ca-ci lu-va scaldá 'n lapte dulce. Dar elu raspunde:

Sè me scaldi chiar in zaharu,
Deca trupulu mi-i amaru!

Si maica-sa lu-conjura si pentru a dóu'a óra, se nu mérga, ca-ci ea se teme, ca dusmanii cu armele l'oru apucá si i-oru sfrisí dílele. Inse elu i dice:

Maica, nu vorbi 'nsedar,

Trupulu meu n'are habaru;
Trupulu meu are putere,
Und' se duce, unde mere,
Nu se teme de perdere!...

In a dóu'a balada: „Darie si mandr'a sa“, o convorbire intre aceste dóue persóne, elu vede in o cancelaria din Slobozia unu *ciocoi* cu scrie carte cu mania se-lu prinda pe Darie, si- apoi urma asié:

Me ducu, puica, se-lu pripescu,
Si de bani se-lu mantuiescu,
Ca-i ciocoiu de cei mai mari,
Ce se 'nchina la gritiari,
Si-i ciocoiu de cei sgârciti,
Ce n'au mila de lipsiti:
Pe tierani i chinuesce,
Pe saraci nu-i miluesce.

Mandr'a lu-róga se nu mérga, ca l'oru prinde si duce la Sucéva, unde l'oru omorí. Elu inse canta:

Puica, nu-mi vorbi 'nsedar,
Trupulu meu n'are habaru,
Ca-ci prin siese tieri am fostu,
Pe ciocoi i sciu de rostu:
Pe ciocoi si pe jidani,
Carii multu i-am storsu de bani,
Si candu pungile-mi impleam,
Multe sate colindam,
La saraci bani imparteam,
Si putini mi-mai pastram.

A trei'a bucata: „Darie si potir'a“ ni povestesc caderea si mórtea lui. Elu povestesc:

Unu somnu greu m'a 'ntimpinatu,
Si-unu visu grósnicu am visatu:
Vulturasiu cu sierpe 'n gura,
De-a supra de curmatura,
In sboru par' ca se rotia,
Si din sierpe totu cupia.
O! nu-i semnu de bucuria,
Ci de greu si de urgia!
Aripi negre reschirate,
Ah! sunt negrele-mi pecate;
Vulturulu cu cioculu seu
Este grósniculu caleu;
Era sierpele din gura
Stréngulu de spendiuratura.

Visulu s'a adevoritu. Potir'a a incungiuratu pe Darie, potir'a-i deza fórte, si elu nu póte scapá. Atunci elu dice iubitei sale:

Deci te rogu si to poftescu,
Draga, pana ce traiescu,
Sè-mi grigesci de baetiei,
Dragii tatei mitutei!
Sè mi-i cresci cum vei poté,
Sè-i feresci de calea mea!

Apoi o conjura se se întórca catra Domnedieu:

Si mereu prin rogaminte,
Sè-ti aduci de mine-aminte,
Sè dai câte-o liturghia,
Pentru ca se-mi ierte mie.

Intr'aceste potir'a se 'nsîra, pe Darie lu-strimtoresce, si dintr'insii unulu lu-provóca sè se deie legatu,

Cà-ci sè scii, cà te 'ncungióra,
Inarmati pana 'n picióre,
Siepte sute de haitasi,
Si pe josu si calarasi.

Si Darie i respunde cu fala :

De voi nici cà mi-ar pasá,
La voi nici cà m'asiu uitá,
De n'ar fi pe langa mine
A mea puica si-alu meu bine,
Ce mi-a romasu credinciósa,
De candu am luat-o 'n casa ;
Si de-aceea sum silitu,
Sè fiu de voi biruitu :
Deci de-mi veti fagaduí,
Si déca-mi veti juruí,
Cà soci'a-mi veti crutiá,
Sè nu traga munc'a mea,
Copilasii-mi mitutei
Sè-i crésca 'n sudórea ei,
Aste voi de-mi le veti spune,
Josu eu armele voiu pune!

Potirasii i juruescu, elu se dà, si e dusu, si „i se face judecata, si-astu-felu viéti'a i se gata.“

A patr'a balada : „Darie si Bujoru“ ni spune, cà Darie a doritu sè scape din inchisóre, si spre acestu scopu tramite vorba prietenului seu Bujoru :

Sè me scapi din reu pe mine,
Cum te-am scosu si eu pe tine.

Dar Bujoru, (vestitulul haiducu din Moldova, despre care avemu câte-va balade frumóse in culegereá dlui Alesandri,) nu póte sè ajute cà-ci si dinsulu se afla la gur'a prepastiei.

Acuma dara sè resumàmú ! Din aceste balade vedemu, cà Darie iubiá pe totu insulu care erá „de-alu nost“ ; elu uríá pe celu „prepaditu, de prin alte tieri venit“, si i radea unu pumnu, „sè scape lumea de elu :“ vedindu de acestia, chiar scaldatu in „lapte dulce“, se simtiea „amaru ;“ nu se temea de mine, cà-ci trupulu seu avea „potere“ ; nu putea suferi pe ciocoi sgârciti, „ce n'au mila de lipsiti“ ; si déca dinsulu storcea de bani pe ciocoi si pe jidani, impartiea banii „la saraci“ ; si in urma, incungiuratu de persecutori mai antâiu de vítorulu bautiloru sei se ingrigesce, apoi ca unu crestinu si-recunósce pecatele, si in sfirsítu numai pentru aceea nu se apera ca pe pretiulu acest'a sè mantuiésca viéti'a sociei sale.

Éta fotografi'a caracterului lui Darie, fotografia fidela toturoru haiduciloru romani cantati de poporulu nostru !

Mi-pare reu, cà de Voichitia si faptele ei nu aflàmú nimica in culegereá dlui Marianu. Eu credu, cà poporulu nostru din Bucovina a pastratu in cantecele sale si memori'a ei. O astu-felu de balada ar fi unu ce pré frumosu si originalu in literatur'a nóstra poporala.

Dar sè vedemu si celelalte cantece haiducesci — de alta-data !

Josifu Vulcanu.

Soldi de pesce.

Preotulu din satulu N. inainte de a merge diminéti'a la biserica, tramise pe servitoriulu seu la arendasiulu Ioanu sè-i aduca pe prandiu nesce vinu.

Preotulu apoi, neasceptandu sosirea servitoriului seu, se duse la biserica, si dupa liturgia incepù a predicá.

Servitoriulu, sosindu de la arendasiu, se duse si elu la biserica se asculte predicatiunea.

Intre celelalte, preotulu vorbiá chiar de St. Ioanu, si — din intemplanare intorcându-se chiar catra servitoriulu seu — se intrebá : „Si ce a dísu Ioanu !“

Servitoriulu gandindu, cà stapanulu seu lu-intreba pe elu, respunde :

— A dísu, cà nu-ti mai dà vinu, pana ce nu vei platí detori'a vechia.

*

Dupa trecerea carnevalului, unu tineru amenintá pe o dama, cà dinsulu va publicá tóte epistolele ei de amoru adresate lui.

— Nu-mi va fi rusíne de cuprinsulu epistoleloru mele, — respunde dam'a, — ci numai de — adresa.

*

Din diuariulu unui cavaleru :

— Hodie Mili, cras Tili.

*

Unu capelanu de la sate se duse la orasiu si se infatisiá inca diminéti'a la vicariulu episcopescu, candu acel'a tocmai dejuná.

— Siedi, frate, — i díse vicariulu, — si sè dejunámú dimpreuna !

— Multiam, reverendissime, am dejunatu deja de dóue ori, dar apoi adi inca e si — postu.

*

In Anglia e datin'a d'a platí la nesce ómeni, cari cu ocasiunea ingropatiunii plangu mortulu.

Unu bietu cismariu, carele afara de meseri'a sa mai erá inca si astu-felu de „plangatoriu“, in ajunulu ingroparii unui bocotanu declará, cà dinsulu nu póte sè planga de asta-data, fiindu cà repausatulu i-a fostu — creditoru.

*

Unu anunciu :

O doica de laptatu se recomanda la cutare familia — fara prunci.

*

Din afisiulu unui teatru :

— Baetii pana la anulu diece, déca vinu cu famili'a loru, platescu numai pretiulu jumetate.

Figaro.

B o m b ó n e.

Dlu N. intra la unu negociatoru de cai.

— Voiu unu calu de trasura, — díse negociatorului.

Indata i se adusera din grajdii caii cei mai mandri, cari rupeau pamentulu cu copitele ; dar numai doi ficséza mai cu séma atentiunea clientului.

— Dle, — i díce negociatorulu, — vedu cà ace-

ste d'oue animale ve placu si nu sciti pe care se alegeti, e bine! — ve voiu spune sinceru — acest'a e mai blandu... celalaltu mai iute... a ucisu deja d'oue persóne.

— Atunci, — response dlu N. — tramite-mi pe celu blandu... Voiu face pe amiculu nevestei mele se cumpere pe celalaltu.

Câte-va rime :

Barbatulu propune,
Femei'a dispune.
Industri'a espune,
Comerciulu depune.
Guvernulu impune,
Natiunea se supune.

La Berlin aparú de curendu o brosiura germana intitulata :

„*Bundesverfassungsverwerfungsvolkversamm-
lungsschluss.*“

Acestu titlu forméza numai unu cuventu, care insemnéza in romanesce :

„*Hotarirea Adunării poporului prin care respin-
ge revisiunea Constitutiunii federale.*“

Ce bogatia de limba !

CE E NOU?

* (Focu mare la Beiusiu.) Dupa incheierea nrlui trecutú primiramu scirea inspaimantatória, cá la 18 febr. in Beiusiu a fostu unu focu mare, care a mistuitu si resiedinti'a de véra a episcopului romanu din Oradea-mare. Dar spre norocire, gimnasiulu din vecinatatea resiedintiei nu s'a aprinsa, de si ventulu erá mare. Resiedinti'a n'a fostu asigurata.

** (Unu omu norocosu) din Oradea-mare, dimpreuna cu amiculu seu unu preotu, a facutu de odata trei ternouri la loteri'a de la Buda.

** (Ghiatia vér'a.) Redactorulu unui diariu ungurescu din Clusiu, la dorinti'a unoru dame, voiesce se arangeze la Rusalie o excursiune din Clusiu pana la pescerea Ghiatiariulu, in care si vér'a este ghiatia totu-de-una, si asié tóta societatea va poté se-si faca o petrecere de iérna, — dandu-se pe ghiatia.

** (Versatulu) in comitatulu Bihariei grasséza din ce in ce mai cumplitu.

** (Imperatulu Franciscu Iosifu) abié a sositu a casa de la Petersburg, acuma se gata a face o visita lui Victoru Emanuilu in Roma.

** (Dlu Alesandru Mocioni,) précum anuncia diariiele, — vré se-si despuna mandatulu de deputatu.

** (Principele Milan) din Serbia, cu ocasiunea caletoriei sale la Constantinopole, va merge si la Bucuresci, spre a vedé pe principele Romaniei.

** (Unu studiu antropologicu a supra tierinei lui Petrarca.) Comisiunea sciintifica, insarcinata a verificá ingroparea lui Petrarca a publicatu de curendu observările sale cu ocasiunea serbării centenarului. La 8 dec. trecutú, comisiunea a procedatu la deschiderea urnei de granitu rosiaticu, in care erau depuse

remasítele poetului. Óselo, cari s'aflau respandite p'ó simpla placa, aveau culórea chihlibaria si erau umede si parte din ele róse. Craniulu, de marime mijlocia, erá intactu; osulu frontalu indestulu de dezvoltatu. Falcele contíneau inca mai multi dinti, printre cari câte-va masele si dinti incisivi fórte bine conservati. Orbitele erau pré largi. Din grosimea si lungimea óseloru, cine-va e indreptu a conchide, cá Petrarca erá unu omu de talia mijlocia si de constitutiune robusta. S'a depusu in urna, inainte d'a o inchide, o butelia sigilata, contiindu unu actu comemorativu despre studiulu antropologicu, facutu prin ingrigirile si cu cheltuiielele academiei de la Bovolenta, si semnatu de cea mai mare parte a delegatiloru cari au asistatu la ceremonia.

** (O femeia maritata de multe ori.) Acum de curendu mori o nobila lady, care usase séu abusase fórte multu de casatoria — lady Ellenborough — care, acum 30 de ani, parasí pe primulu seu barbatu, lasandu-se a fi rapita de contele Schwarzenborg. Ea se retrasese in Italia, unde se maritá de siese ori una dupa alt'a. In 1848 erá cu barbatulu alu 7-le, candu se maritá la Atena cu alu 8-le, unu colonelu grecu, contele Teodoki care nu poté se o fina mai multu de cátu ceilalti, cá-ci ea se inamorá de o capetenia de palicari, pentru care zidí o casa langa Pireu. Divortiulu i dadú libertatea, dar asta-data ea profitá de dins'a, parasindu pe capeteni'a palicariloru ca si pe colonelu, si caletori in Orientu. Pe calea de la Beirutu la Damascu conductorulu de camile, a nume Sheik-Abdul, i parú demnu de a deveni alu 9-le barbatu alu seu; intr'adeveru cá si deveni dupa ritulu arabu, si acestuia i remase totu-de-una fidela. In totu timpulu acestei succesiuni de barbati lady Ellenborough sustinuse unu procesu lungu cu celu d'antáiu, procesu pe care lu-castigá in cele din urma, si care i puse la dispositiune o imensa avutiá. Ea mori veduva, cá-ci Abdul o precedase la mormentu si fiindu cá n'avea coppi, mórtea sa imbogatí o familia numerósa de nepoti si de nepóte.

** (Iubirea parintésca si detort'a.) Diariiele francese spunu, cá in diminéti'a de 3 fauru, s'a petrecutu, pe lini'a calei ferate de Nord, o scena grozava alu carei erou a fostu unu schimbatoru de linie a nume Joseph Hazard. Pe la 6 óre de diminétiá Joseph Hazard, standu gata se schimbe lini'a trenului de nópte care sosiá, veditú pe fíca-sa, in etate 3 ani, jucandu-se pe sinele pe care erá se între trenulu la schimbarea liniei, la vr'o cinci-dieci de pasi departe de dinsulu. Urletulu trenului incepuse se se audia. — Fugi d'acolo! Vino 'n cóce, — strigá tatalu cu o vóce nabusíta. — Fét'a inse incepú se sara, dicéndu: — Prinde-me, prinde-me, déca poti! — Mai trebuiá a patri'a parte dintr'unu minutu pentru ca se sosésca trenulu, si, de si erá cetia, felinarele rosii ale locomobilei incepusera se se védia. Schimbatorulu inchise ochii o secunda... In asta secunda teribila, o idea i fulgerá prin capulu seu aprópe smintitu. Neschimbându lini'a, ar fi scapatu pe fíia sa de mórte, inse trenulu, intrandu in gara fara a i se schimbá lini'a, ar fi causatu cine scie ce nenorocire. In timpulu acest'a fét'a sariá si se jocá mereu. Atunci Joseph Hazard lasá prim'a idea si ca inspiratu: — Culca-te la pamentu, — strigá dinsulu, — cu vócea perduta. — Si inchidiendu ochii, schimbá tocmai la timpu lini'a trenulu trecú cu repediciune. Schimbatorulu cadíu lesí-

natu. Candu si-veni in simtîri, fét'a erá langa dinsulu ; dins'a, intielegêndu in fine pericolulu, se culcase pe pamentu între sine, si trenulu trecuse d'a supra-i fara s'ó atinga. Compani'a calei ferate, in serviciulu careia se afla Joseph Hazard, s'a decisu a recompensá pe schimbatorulu bravu care nu si-a uitatu datori'a chiar intr'unu momentu, pe care de siguru nu-lu va uitá cátu va traí.

Flamur'a lui Hymen.

☞ (*Dlu Vasiliu Tataru*.) teologu absolutu de Gherla a condusu la altariu in 12 faurariu a. c. pe domnisiór'a Corneli'a Zoicasiu, fiic'a parochului din Mocira.

☞ (*Dlu Adamu Rescoviciu*, proprietariu in Asculeulu-micu, la 19 febr. c. conduse la altariu pe domnisiór'a Paulina Popu fii'a dlui Grigoriu Popu, parocu in Garbou-ung.

☞ (*Dlu N. Precupiu*.) acuma preotu in Solovestru langa Reginulu-sasescu, in carnevalulu trecutu si-a luat de socia pe domnisiór'a Maria Tieranu in Siermasiu in Transilvania.

Echouri de carnevalu.

☞ (*Balulu romanu in Biserica-Alba*.) in folosulu scólei romane a reesítu bine. Dintre dame, toalet'a cea mai eleganta infatisiá ca de comunu dn'a Elena Radulovicu ; ér dintre domnisióre straluciá Anca Boboreanu.

☞ (*Despre balulu romanu*.) arangiatu la Szbesiu, langa Alba-Iulia, in 16 fauru a. c. in folosulu fondului scólei romane gr. or. se scrie „Albinei“ o critica lunga si aspra, prin carea se aréta, cumca prin gresít'a procedere a domniloru arangiatori, acea pe-trecere a esítu cu totulu denaturata, in cátu participantorulu nîci a minte nu li potea veni, cá sunt la unu balu romanu ! Inteligintiei nóstre de pe la sate, preotiloru, notariloru si invetiatoriloru nu s'a facutu invitarea cuvonita, de asemenea nici officieriloru nostri de la Alba-Iulia ; ér cei ce dintre Romani s'a intemplatu a se infatisiá in costumu nationale, au fostu isolati la o parte. Balulu — par' cá ar fi fostu numai in onórea sassiloru ; destulu, cá nici de vr'unu venitu pe sém'a fondului scolariu — nu póte sè fia vorb'a.

Biserica si scóla.

☞ (*Dn'a Elena Gulescu*) va fi numita la postulu de directrice asilului „Elena Dómn'a.“ Dupa mórtea dómnei Davila nu se potea face mai buna alegere. Dn'a Gulescu apartiene la aceea-si familia, la care apartienea si dn'a Davila, la acea familia, la care traditiunile de celu mai curatu patriotismu sunt mostenite din vécuri.

☞ (*Pap'a de la Roma*) a tramisu unu cerculariu catra toti episcopii catolici din lume, prin care i invita la Roma, cá-ci voiesce sè-i mai véda odata inainte de a mori.

☞ (*Episcopatululu romanescu gr. or. de Caransebesiu*) se va transpune la Timisióra — asié scrise dílele trecute „Temesv. Ztg.“ — Efectuandu-se acést'a, atunci comunitátile romane din comitatele Timisiu si Torontalu, cari de presentu se tienu de dieces'a Aradului, se voru tiené de ici inainte de jurisdictiunea

episcopatululu romanu de Timisióra. Asemene si preparandi'a si institutulu teologicu se voru transpune la Timisióra.

Literatura.

* (*Dlu B. P. Hasdeu*) a scosu la lumina prim'a fascióra din volumulu II alu marei sale opere : „Istori'a critica a Romaniloru.“ Ea incepe prin a aprofundá cestiunea reactiunii omului a supra naturei, desbatendu urmatóriele probleme : provedinti'a in istoria ; Wallace si Darwin ; gintile alese si liberulu arbitriu ; cultur'a prin acimatore ; unu alfabetu mongoloidu in Dacia ; alfabetulu Dacicu alu lui Dekeneu ; diferinti'a între originea unei natiuni si originea culteirei natiunale ; tiundr'a si zeghea ; epoc'a de bronzu si fenicianii ; geneologi'a filologica a sulitiei de bronzu ; cocio-b'a, argea, samcea ; geneologi'a sabiei la Daci ; selectiunea naturala in originea urbiloru ; statistic'a ruineloru in Munteni'a ; Daci'a sub Ptolomeu ; ce insémna „Dava“ la Traci ; víeti'a de codru ; si poesi'a „frun-diei verdi.“

* (*O fóia literaria anglesa*) scrie, cá limb'a un-gurésca e unu dialectu alu limbei germane din Tiér-a-de-susu.

T e a t r u.

☞ (*In teatrulu celu mare din Bucuresci*) la 26 febr. c. v. se va dá o represintatiune in folosulu fondului pentru monumentulu lui I. Eliade Radulescu. Dlu Millo va represintá o piesa romana alésa, dlu Pascali va recitá poesi'a „Adio la patria“ de Eliade, dlu Brateanu va cantá o scena din „Norma“ tradusa de Eliade. Represintatiunea se va incheiá cu unu tablou, in care se va vedé proiectulu de monumentu, facutu de unu artistu sculptoru din Roma.

☞ (*Invidia de artistu*.) Unu autoru dramaticu compune o opera pentru artistii unui teatru. Dupa ce o ceti, luá la o parte pe artistulu cu rolulu celu mai principalu, pe care lu-vediuise in timpulu lecturei posomoritu si i díse : — Nu esti multiumitu cu rolulu dtale ; cu tóte aceste e celu mai frumosu. — Adeveratu, — respunse actorulu ; — dar ceea ce me intristéza e cá rolulu camaradului meu X. nu-i destulu de slabu.

☞ (*Teatrulu celu mare din Bucuresci*.) compania dramatica represintata de M. Pascali ; la 7/9 fauru 1874, represintatiune estraordinara, in beneficiulu dnei Eufrosina Popesco, se va represintá pies'a : „Lucretia Borgia“ drama in 5 acte de V. Hugo, tradusa de dlu Teodoru Aslanu.

Sculptura.

△ (*Statu'a lui Mihain Vitézulu*) se va pune in loculu cupólei din gradin'a episcopiei la Bucuresci. Hal'a, abatoriulu, marsieulu etc. au costatu 5 milióné fr.

Industria si comerciulu.

|| (*Podulu statornicu la Segedinu*) se va face de catra cas'a Rothschild, a carei represintanti au si sositu in fati'a locului spre a studiá planulu.

|| (*La Paris*) — precum anuncia o telegrama

— in anulu 1875 se va tiené o espositiune internatiunala.

|| (*Navigatiunea pe Dunare*) s'a conceputu la 20 febr., de óra-ce ghiatia nicairi nu mai esiste.

|| (*O escentricitate americana.*) Suntemu obicei-nuiti cu felu de felu de escentricitati din partea Americanilor, dar éta un'a care intrece ori ce margine. Nu se vorbesce la Filadelfia de câtu de reprezentatiunile unei june Mexicane nascuta la Tampico. Acést'a tineră are o ghibacia miraculósa, si esecutéza cu rapeditiune prodigiósa cele mai variate lucrári cu aculu. Ceea ce e curiosu, este cá n'are mani. Ceea ce e mai curiosu, e cá nu lucréza cu picíorele in loculu manelor, ca odinóra pictorulu Ducarnei. Ceea ce e si mai curiosu, e cá esecutéza cu . . . gur'a ori ce cusuturi, broderii si totu felulu de lucrári. Cu limb'a viră ati'a in urechile acului pe care lu-tine cu budiele; cu limb'a inóda si desnóda firele de lana si metasa. Lucrările ce esecutéza sunt espuse publicului in sal'a teatrului.

|| (*O nóua inventiune de cernéla.*) Cernél'a este unulu din produsele industriei cele mai desu perfectionate. Printre inventiunile recente se insémna a dlui Boeltger din Francfurtu, care prepara o cernéla usióra de transportatu in caletoria. Elu satura cu negru de anilina mai multe foi de harthia sugetória alba, apoi lipescé mai multe si le stringe, asié încátu facu unu totu compactu din care se rupe câte o bucatica la trebuintia. Muind'o in pucina apa, se capeta indata cernéla. O bucatica de acésta harthia ajunge pentru o corespondintia câtu de lunga.

Tribunale.

| (*Dlu Ioanu Belesiu.*) avocatulu nou, si-a deschis cancelari'a avocatiala in Aradu, strad'a tiarcei nr. 12.

Economia.

* (*Fómctea*) din dí in dí se aréta mai inspaimantatória prin mai multe parti. Asié se scríe din comitatulu Satmariului, cá dílele trecute in comun'a Boldadu trei ómeni au moritu de fómé.

* (*Lips'a de bani*) devine totu mai mare in tóte partile. In mai multe locuri imprumuturile cu 60% sunt la ordinea dílei. Unde vomu ajunge?

Suvenirea mortiloru.

† (*Georgiu Morariu.*) preotu in Jadani, comitatulu Timisiorii, a repausatu la 5 fauru, in etate de 27 ani.

† (*Elena Crainicu n. Herbai.*) adormi in Domnulu la 5 fauru, in etate de 36 ani.

† (*Doi invetiati mari au moritu*) dílele trecute in strainetate: Ernestu Boch si Quetelet. Cel'a si-a câstígatulu multe merite intru poporalisarea sciintieloru naturale, ér acestu din urma a innaltiatu statistic'a la o trépta innalta.

Voci din publicu.

Onorabila redactiune!

Pr. SSA parintele episcopu diecesanu Ioanu Olteanu, departandu-se din Oradea-mare pe câtu-va timpulu la Pesta, in absinti'a sa vicariulu episcopescu a tramisulu unu cerculariu catra preotíme, prin care acést'a e provocata d'a se ingrigi, ca fía-care invetiatoriu din diecesa sè-si procure fói'a ungresca „Falusi Gazda“, potendu-se acoporí in casu de lipsa pretiulu de prenumeratiune si din cass'a scolaria.

Audi lume romana! Nu-i destulu, cá suntemu asupriti pe alte terenuri de catra straini, dar inca si ai nostri ne silesco sè ni prepadimulu paralele, ma inca si a le scóleloru nóstre, pentru partinirea literaturéi ungresce?!

Foile nóstre mai tóte tragu de mórte, si noi se concurgemulu din saraci'a nóstra la inflorirea unei foi straine?!

Noi avemu „Economulu“ din Blasiu, si sè ne abonámulu la „Falusi Gazda“?

Mai multulu simtiu romanescu, domniloru din Oradea-mare!

*Unu invetiatoriu romanu
in dieces'a Oradei-mari.*

Post'a Redactiunii.

Redactorulu acestei foie róga pe toti colaboratorii si corespondintii sei a-i tramite epistolele: Nagy-Léta, per Nagy Várad.

Aradu. Poesiile au sositulu. Vomulu intrebuintia din ele ce este de publicatu. Ti-amulu espedatu si fóia. Primesci-o?

Borgo-Prundu. Poesi'a intitulata „Buchetulu meu“, in catu ni aducemulu a minte, nu a sositulu la noi. De vei tramite-o, scríe-o mai legibilulu, decatu cum ai datina a scríe.

Tiberiu. Din doinele tramise acusi vomulu compune unu buchetu. Dar datine poporale, sèu nesce povesti frumose?

Gherla. Din doinele poporale vomulu publicá cate-va, ca-ci unele au esitu deja in fói'a nóstra. Dta mai inca la noi si altele de demultulu. Vomulu face locu si acelora acusi.

Blasiu. Doin'a romancei care s'a maritatulu dupa unu un-guru, se va publicá, de nu aicee dar in o alta intreprindere a nóstra. „Visulu“ e plinu de caru de stelu, ompireu, vergureu, barcarola, gondola, talasuri, Joie. Ghiciturile voru urmá.

Berladu. Din anulu 1873 avemu esemplare complete, precum se anuncia si in capetulu foii.

Timisióra. Dlui G. Tr. Amulu primitulu articolulu. I vomulu face locu catu mai curendulu. Dar epistol'a nóstra sositulu-a?

Bogsia rom. Nr. reclamatulu se tramite cu acésta ocaziune. Nu suntemulu noi caus'a gresielei.

Orasianu sèu sateanu? Ori ce, numai omulu de omenia, si se nu scríe versuri, déca nu scii!

Te iubesculu, copila! Apoi bine, spune-o ei, noi nu suntemulu postari meniti de a transportá declaratiunile de amoru.

La mai multulu. In locu de versuri rele, adunati-ne poesii, datine si povesti poporale. Dar de acéste si de la altii vomulu primí bucurosu.

Solovestru. Cele promise voru fi bine primite.

Proprietariulu, redactorulu respundietoru si editorulu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1874. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

Esemplare complete mai avemu din inceputulu anululu trecentu.